

Kemira Pigments Oy
Titaanitie
28840 PORI

Päiväys/Datum Turku 17.12.2003

Dnro/Dnr LOS-2003-R-39-53

Viite /Hänvisning

Asia/Ärende LAUSUNTO YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA
Kemira Pigments Oy:n titaanidioksidi- ja ferrosulfaattituotannon kehittämisvaihtoehdot,
Pori

Kemira Pigments Oy on toimittanut 18.9.2003 Lounais-Suomen ympäristökeskukselle ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaista yhteysviranomaisen lausuntoa varten ympäristövaikutusten arviointiohjelman.

HANKETIEDOT JA YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELY

Hankkeen nimi

Kemira Pigments Oy:n titaanidioksidi- ja ferrosulfaattituotannon kehittämisvaihtoehdot.

Hankkeesta vastaava

Kemira Pigments Oy
Titaanitie
28840 Pori

Konsultti

SCC Viatek Oy, Porin toimisto
Gallen-Kallelankatu 8
28100 Pori

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan YVA-asetuksen 6 §:n mukaisen hankeluettelon 4 b-kohdan mukaan pasutuslaitokseen, 6 e-kohdan mukaan vaarallisten kemikaalien laajamittainen valmistamiseen ja 11 d-kohdan mukaan jätteiden kaatopaikoihin, jotka on mitoitettu vähintään 50 000 tonnin vuotuiselle jättemäärälle. Yhteysviranomaisena toimii Lounais-Suomen ympäristökeskus.

YVA-menettelyssä tarkoitus on, että selvitetään ne asiat ja vaikutukset, jotka hankkeessa ja sen ympäristössä ovat merkittäviä hankkeen suunnittelun ja päätöksenteon kannalta ja joita eri tahot pitävät tärkeinä. Ympäristövaikutusten arviointiohjelman tavoitteena on esittää tiedot hankkeesta kokonaisuutena sekä siitä, miten hankkeen ja sen vaihtoehtojen ympäristövaikutukset selvitetään ja arvioidaan.

Yhteysviranomaisen lausunnossa tarkastellaan ympäristövaikutusten arviointimenetelystä annetussa asetuksessa esitettyjen arviointiohjelman sisällöllisten vaatimusten toteutumista.

Arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella hankkeesta vastaava laatii ympäristövaikutusten arviointiselostuksen, joka tulee hankkeesta vastaavan hakemuksesta julkiseen käsittelyyn arviointiohjelmassa esitetyn aikataulun mukaan vuoden 2004 alkupuolella. Arviointiselostus ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto tulee liittää aikanaan lupahakemusasiakirjoihin.

Hankkeen edellyttämät luvat ja päätökset

Ympäristövaikutusten kannalta keskeisimmät ovat tehdastoimintakokonaisuuden ympäristöluvut erikseen Kemira Pigments Oy:n, Eckart Pigments Ky:n ja Kemira Chemicals Oy:n toiminnoille sekä Kipsikorven kaatopaikka-alueen ympäristölupa.

Arvioinnin yhteydessä selvitetään tehdasalueen asemakaavan ja Kipsikorven osalta Alakylän-Kellahden osayleiskaavan muutostarpeet sekä kaikkien osakohteiden vaatimat luvat. Näitä ovat muun muassa kemikaalilain mukaiset luvat ja rakennus-luvat. Kipsikorven kaatopaikan ympäristövaikutukset on arvioitu vuonna 1995 YVA-menettelyssä.

Hanke, sen tarkoitus ja sijainti

Kemira Pigments Oy:n tuotannossa syntyy oheistuotteina suuria määriä ferrosulfaattia ja ferrosulfaattipitoista sakkaa. Lisäksi prosesseissa syntyy kipsiä, ilmeniittijäänöstä ja voimalaitostuhkaa. Ferrosulfaatilla on useita hyötykäyttösovellutuksia muun muassa vesikemikaalien raaka-aineena ja sementin lisäaineena. Laajentuva hyötykäyttö vaatii ferrosulfaatin käsittelyä esimerkiksi kuivaamalla.

Vaikka hyötykäyttönäkymät ovat lupaavat, yhtiön on varauduttava käsittelemään ferrosulfaatti ja erityisesti ferrosulfaattipitoinen väkevöintisakka muiksi kemiallisiksi yhdisteiksi tai nykyistä haitattomammin läjitettäviksi.

Kehittämishankkeiden johdosta tehtaan energiantarve kasvaa. Lisäenergia hankitaan uudella kivihiiltä, bio- tai kierrätyspolttoaineita käyttävällä kattilalla, joka olisi joko Kemiran oma tai ulkopuolisen energian tuottajan omistuksessa. Hankkeeseen liittyy myös raakaveden hankintaa sekä liikennejärjestelyjä.

Uudet tuotantolaitokset sijoittuvat nykyiselle tehdasalueelle Yyterinniemen Porin kaupungin Kaanaankorven kaupunginosaan. Vaihtoehdosta riippuen syntyviä prosessijätteitä läjitetään edelleen tehdasalueella sijaitseville läjitysalueille tai pelkästään Kipsikorven kaatopaikalle, joka sijaitsee Porin kaupungissa Kellahdella. Alueelle on vahvistettu Alakylän-Kellahden osayleiskaava, joka mahdollistaa teollisuusjätteen läjittämisen Kipsikorven kaatopaikalle.

Vaihtoehdot

Vaihtoehdossa 0 tehtaan nimelliskapasiteetti pidetään nykyisenä eli 130 000 tonnia titaanidioksidipigmenttejä vuodessa. Raaka-aineena käytetään edelleen ilmeniittiä ja ferrosulfaatin kuivauskapasiteettia lisätään.

Ferrosulfaatin myyntimäärän arvioidaan olevan 500 000 tonnia vuodessa ferrosulfaattiheptahydraatiksi laskettuna. Ylijäämä läjitetään tehdasalueella nykyiselle tai uudelle läjitysalueelle. Heptaferron myyntiä varten perustetaan puskurivarasto Tahkoluodon satamaan. Väkevöintisakka neutraloidaan kalkilla kuten nykyisinkin ja läjitetään tehdasalueelle. Ilmeniittijäännös neutraloidaan oman voimalaitoksen tuhalla ja läjitetään tehdasalueelle vuoden 2007 loppuun saakka ja sen jälkeen Kipsikorpeen, jonne läjitetään myös kipsi.

Energia tuotetaan kivihiihellä tai raskasöljyllä. Rikkihappotehtaasta saatava höyry ja kaukolämpö käytetään hyväksi. Päästöt veteen ja ilmaan säilyvät ennallaan.

Vaihtoehdossa 1 tarkastellaan nimelliskapasiteetin nostoa 160 000 tonniin titaanidioksidipigmenttejä vuodessa. Raaka-aineena käytetään ilmeniittiä. Oheistuotteita käsitellään kuten vaihtoehdossa 0.

Tehtaan energiantuotantoa lisätään rakentamalla joko oma kivihiileen tai suurempi turpeeseen perustuva lisäkattila tai kierrätyspolttoaineeseen perustuva lisäkattila yhteistyössä Porin Lämpövoiman kanssa. Porin Lämpövoima Oy:llä on vireillä samaan aikaan jätteen energiahyödyntämisen ympäristövaikutusten arviointimenettely, jossa yhtenä jätteenpolttolaitoksen sijoituspaikkana esitetään Kemira Pigments Oy:n tehdasaluetta.

Vaihtoehdossa 2 tarkastellaan tehtaan nimelliskapasiteetin nostoa 160 000 tonniin titaanidioksidipigmenttejä vuodessa. Raaka-aineena käytetään ensisijaisesti ilmeniittiä. Slagia eli rikastettua ilmeniittiä voidaan käyttää säätämään pasutettavan ferrosulfaatin määrää.

Ferrosulfaatin myyntimäärän arvioidaan kohoavan 600 000 tonniin vuodessa. Ferrosulfaatin ylimäärä ja väkevöintisakka pasutetaan eli käsitellään lämmön avulla hematiitiksi ja rikkidioksidiksi. Puhdistettuna hematiitti soveltuu rauta- ja terästeollisuuden raaka-aineeksi tai se voidaan myös läjittää kaatopaikalle. Ilmeniittijäännös ja kipsin käsittely kuten vaihtoehdossa 0. Tehtaan energiantuotantoa lisätään kuten vaihtoehdossa 1.

Vaihtoehdossa 3 tarkastellaan tehtaan nimelliskapasiteetin nostoa 160 000 tonniin titaanidioksidipigmenttejä vuodessa ja väkevöintisakan puhdistamista. Raaka-aineena käytetään ensisijaisesti ilmeniittiä. Slagia käytetään säätämään syntyvän ferrosulfaatin määrää vastaamaan myyntiä, jonka arvioidaan olevan 600 000 – 830 000 tonnia vuodessa.

Puhdistusprosessissa väkevöintisakasta otetaan talteen titaani ja ferrosulfaatti. Menetelmässä saadaan myös kipsiä, josta osa menee sementtiteollisuudelle ja osa läjitysalueelle. Ilmeniittijäännös käsitellään kuten vaihtoehdossa 0. Tehtaan energiantuotantoa lisätään kuten vaihtoehdossa 1.

Arviointimenettelyn yhdistäminen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Arviointimenettelyä ei ole yhdistetty muiden lakien mukaisiin menettelyihin.

ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Arviointiohjelman vireilläolosta on kuulutettu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain ja asetuksen mukaisesti Porin kaupunginkansliassa, kaupunginkirjastossa sekä ympäristötoimistossa 6.10. – 25.11.2003 välisenä aikana ja siitä on pyydetty Porin kaupungin sekä muiden keskeisten viranomaisten lausunnot. YVA-menettelyn käynnistämisestä on julkaistu tiedote 2.10.2003. Kuulutus arviointiohjelman nähtävänä olosta on julkaistu 4.10.2003 Satakunnan Kansa -nimisessä sanomalehdessä.

Hanketta esittelevät tiedotustilaisuudet yleisölle on järjestetty 21.10. 2003 Kemira Pigments Oy:n tiloissa ja 22.10.2003 Maatilamatkailu Koivumäki - tilalla Ahlaisissa. Yleisölle on järjestetty myös tehtaaseen tutustuminen 15.11.2003. Hanketta varten on perustettu ohjausryhmä, johon on kutsuttu hankkeesta vastaavan lisäksi keskeisiä viranomaistahoja.

YHTEENVETO LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Lausuntoja on annettu yhdeksän (9) kappaletta. Mielipiteitä on esitetty kolme (3) kappaletta. Luettelo lausunnonantajista ja mielipiteen esittäjistä on liitteenä. Lausunnot ja mielipiteet on lähetetty 5.12.2003 hankkeesta vastaavan käyttöön.

Lausunnot

Porin kaupunginhallitus saattaa lausuntonaan pyytämänsä ympäristölautakunnan, kaavoitusosaston, sosiaalilautakunnan ja terveyslautakunnan lausunnot edelleen huomioon otettaviksi.

Ympäristölautakunta toteaa, että tehtaan pyrkimys käyttää jäte uudelleen materiaalina vastaa jätelain periaatteita ja on erittäin tärkeää ja kannatettavaa. Lautakunnan mielestä arviointiselostuksessa tulee esittää eri hankevaihtoehtojen aiheuttaman lisäenergian tarpeen määrä ja lisäksi huomioida eri polttoainevaihtoehtojen vaikutukset ilmapäästöihin sekä arvioida eri polttoaineiden käyttöosuuksia tilanteessa, jossa Porin Lämpö Voima Oy:n suunnittelemaa jätteenpolttolaitosta ei toteuteta. Lähimmän asutuksen luona ylittävät valtioneuvoston päätöksen mukaiset yöajan melutason ohjearvot tällä hetkellä ja tämä tulee huomioida arviointiselostuksessa tarkasteltaessa melutilannetta. Tuotantotason nosto aiheuttaa uusia jättejakeita ja lisäenergian tuotanto erilaisia tuhkia. Arviointiselostuksessa tulee kattavasti tarkastella laajennetusta tuotannosta syntyvien jätteiden määriä, sijoitusvaihtoehtoja sekä mahdollisuuksia hyötykäyttöön. Tarkastelussa tulee lisäksi huomioida eri polttoainevaihtoehtojen vaikutukset syntyvän tuhkan koostumukseen ja hyötykäyttömahdollisuuksiin. Vesistövaikutusten arvioinnissa tulee huomioida, että makeanveden altaat rajoittuvat lähelle Kokemäenjoen suiston Natura 2000-aluetta. Arviointiselostuksessa tulee käydä ilmi uusien prosessien aiheuttamat muutokset vesistöön johdettavan veden laadussa ja määrässä. Arviointiselostuksessa tulee selvittää mahdollisuudet siirtää Tahkoluodon satamaan suun- tautuvaa liikennettä rautateitse tapahtuvaksi.

Kaavoitusosasto toteaa, että uudet tuotantolaitokset sijoittuvat tehtaan nykyiselle tontille. Tehdasalueelle perustettavat uudet läjitysalueet vaativat asemakaavan muutoksen. Kipsikorven kaatopaikalla kaavamääräykset mahdollistavat teollisuus-jätteen läjittämisen Kemira Pigments Oy:n omistamalle tontille. Kemiraa lähinnä

oleva asutus sijaitsee Kaanaassa ja Tullikylässä. Kaanaan alueella on vahvistettu asemakaava, mutta Tullikylässä ei ole kaavaa. Alue on merkitty Meri-Porin osayleiskaavassa pientalovaltaiseksi asuinalueeksi. Ympäristövaikutusten arvioinnin tulee koskea koko tuotantoketjua raaka-aineen hankinnasta päätyen valmiiksi lopputuotteeksi ja edelleen markkinoille. Tarkasteluun tulee kuulua myös sivutuotteiden hyötykäyttö ja prosessijätteen sijoittaminen. Tuotannon lisäys aiheuttaa lisääntyviä kuljetuksia. Liikenteen aiheuttamien ympäristövaikutusten osalta arviointi tulee suorittaa suunniteltujen kuljetusreittien tarkkuudella. Yhdyskuntarakenteen suunnittelun kannalta on tärkeää arvioida eri kehittämisvaihtoehtojen muutosvaikutukset tehdasalueella, läjitysalueilla ja mahdollisten hyötykäyttöön menevien jakeiden välivarastointialueilla myös Porin satamien osalta. Prosessimuutosten ajoitus, mahdolliset kaavamutokset, lupakäsittelyt, rakentaminen ja käyttöönotto ovat monivaiheinen toisiinsa kytkeytyvä prosessi, jonka hallintaan arviointiselostuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Sosiaalilautakunnalla ei ole huomauttamista asiaan.

Terveyslautakunta toteaa, että arviointiohjelman suhteen ei ole terveydensuojellisesti huomautettavaa.

Länsi-Suomen lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosasto käsittelee lausunnossaan hankkeen terveydellisten ja sosiaalisten vaikutusten arviointia. Lääninhallitus toteaa, että havainnollisuuden parantamiseksi hankkeiden sijaintia kuvaava kartta voisi olla isompi ja selkeämpi ja myös vaikutusalueen rajausta olisi tullut esittää kartalla. Nykytilan selvityksestä puuttuu kuvaus vaikutusalueen ihmisten elinolosuhteista ja elinympäristöstä sekä maaperä- ja pohjavesitiedot. Ohjelman kattavuus ja hankkeen vaikutukset voidaan arvioida vasta sitten, kun perustiedot nykytilasta on hankittu. Ohjelmassa ei ole selvitetty, mitä mahdollisia sosiaalisia vaikutuksia hankkeella voisi olla ihmisiin tai mitkä vaikutukset aiotaan selvittää tarkemmin. Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa tulee tarkastella hankkeen yhteisvaikutuksia muiden jo olemassa olevien ja muiden suunnitteilla olevien hankkeiden kanssa. Myös koetut terveysvaikutukset ja pelot tulee selvittää. Mikäli osallistuminen järjestetään kaikilla ohjelmassa mainituilla tavoilla, vuorovaikutus oikein kohdistettuna toteutuu hyvin. Alustava seuranta-suunnitelma tulisi olla mukana jo arviointiohjelmassa. Seurantasuunnitelmassa tulee huomioida riittävä asiantuntemus myös sosiaalisten ja terveydellisten vaikutusten osalta.

Museovirastolla ei ole kiinteiden muinaisjäännösten osalta huomautettavaa. Rakennetun ympäristön osalta viitataan Satakunnan museon lausuntoon.

Satakunnan luonnonsuojelupiiri toteaa lausuntonaan, että ympäristövaikutusten arviointiohjelma on hyvin ja perusteellisesti laadittu. Erityisen hyvin on paneuduttu lähiseudun asukkaiden tiedottamiseen ja keskusteluyhteyden aikaansaamiseen.

Satakunnan museo toteaa, että toteuttamisvaihtoehtoa valittaessa kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön kannalta keskeisiä kysymyksiä ovat läjitysalueiden laajuus ja korkeus sekä mahdollisten teollisuustontille tulevien uusien tuotantorakennusten korkeus. Jo tällä hetkellä Kemira Pigments Oy:n läjitysalue vaikuttaa voimakkaasti valtakunnallisesti arvokkaan Pihlavan huvila-alueen lähimpänä tehdasaluetta sijaitsevien 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun porvarishuviloiden arvoon ja huvilamiljöön käytettävyyteen. Arviointiohjelma ei anna selkeää kuvaa tehdasalueelle läjitettävän jätteen määristä ja läjitysalueiden sijainnista eri vaihtoehdoissa. VE2 ja VE3 olisivat kulttuuriympäristön kannalta toivottavampia. Kipsijätteen läjittäminen Kipsikorpeen ei vaikuta kulttuuriympäristön kannalta kovin merkittävältä haitalta. Satakunnan museo toivoo arviointiselostukseen kuvasovitteita siitä, miten eri vaihtoehdoissa läjitysalueet

tulisivat kasvamaan tehdasalueella. Kipsikorven läjitys-alueen osalta olisi hyvä esittää arviointiohjelmaa tarkempi kartta läjitysalueen sijainnista. Kaavoitustilanteen osalta tulee käsitellä myös kaavamääräykset sekä lisätä lähdeluetteloon Ympäristöministeriön maisema-alue työryhmän mietintö. Rakennetun ympäristön osalta tulee todeta Pihlavan huvila-alueen valtakunnallinen kulttuurihistoriallinen arvo sekä lisätä lähdeluetteloon valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin sisältyvä Rakennettu kulttuuriympäristö-julkaisu. Tekstistä tulee poistaa maininta jo puretusta Kellahden rusthollin metsänvar-tijan mökistä.

Satakunnan työvoima- ja elinkeinokeskuksella ei ole huomautettavaa arviointiohjelmasta.

Satakuntaliitto toteaa vahvistetun seutukaavan perusteella, että selostusvaiheessa tulee käydä läpi alueiden kaavoitustilanne ja kaavavaraukset ottaen samalla esille myös alueen seutukaavoitustilanne sekä kaavojen oikeusvaikutteisuus. Muuten kuin seutukaavan osalta Satakuntaliitto pitää esitettyjä hankevaihtoehtoja ja selvitysmenetelmiä riittävinä ja ympäristövaikutusten tarkastelutapaa kattavana. Satakuntaliitto pitää hyvänä toteamusta, että keskeistä on kaikkien tehdasalueella ja kaatopaikka-alueella olevien toimintojen yhteisvaikutuksen arvioiminen. Satakuntaliitto toivoo, että tämä näkökulma tulisi selkeästi esille arviointiselostuksessa niin tehdasalueen kuin Kellahden kaatopaikan osalta.

Turun tiepiiri toteaa ympäristövaikutusten arviointiohjelman perusteella, että ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa esitetyt liikenteelliset vaikutustarkastelut on riittävästi huomioitu. Tiestön rakentamistarpeen lisäksi tulee huomioida mahdolliset tarpeet liittymien parantamiselle.

Turvatekniikan keskuksella ei ole huomauttamista arviointiohjelmaan.

Mielipiteet

Kimmo ja Jaana Heinola ovat huolestuneita Kipsikorven teollisuusjätteen kaatopaikan laajentumisesta sekä samalla asuinalueensa viihtyvyydestä, vetovoimaisuudesta, kiinteistöjen arvon alenemisesta ja asuinviihtyvyyden laskusta, jolla on selkeät sosiaaliset vaikutukset. He vaativat, että laajennuksen yhteydessä otetaan kantaa sosiaalisiin vaikutuksiin sekä alueen yhteiskunnallisten palveluiden parantamiseen.

Kellahden Alakylän kylätoimikunta toivoo, että ennen luvan myöntämistä selvitetään sosiaaliset vaikutteet, ympäristö ja luonto, kestäkö alue lisärasituksia, alueen monimuotoisuus, asuinvihtyminen, turvallisuus ja palvelut sekä yhteiskuntasidokset.

Pekka Saarto kiinnittää huomiota siihen, että Strömsuntinon vettä käytetään muun muassa marjojen ja vihannesten kasteluun. Veden laatua on tarkasteltava ja arvioitava tämä silmällä pitäen ja lisäksi kun tarkastellaan Kemira Pigments Oy:n kaatopaikan vaikutusta vesistöön, on otettava huomioon myös muiden kaatopaikkojen vaikutukset ja arvioitava, mikä on Kemira Pigments Oy:n osuus päästöihin ja mikä on loppujen lopuksi Strömsuntinon veden laatu alajuoksulla.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Yhteysviranomaiselle toimitetuissa lausunnoissa ja mielipiteissä on tuotu esiin arviointiohjelman täydennystarpeita, jotka on otettu huomioon yhteysviranomaisen lausunnossa.

Hankekuvaus

Arviointiohjelmassa on esitetty tarvittavat tiedot hankkeesta, sen tarkoituksesta ja tavoitteista. Hankkeen tavoite oheistuotteiden hyötykäytön lisäämisestä ja haitattomampaan läjityskoostumukseen pyrkimisestä on ympäristön kannalta oikean suuntainen ja jätelain mukainen tavoite.

Hankekokonaisuuteen kuuluvat titaanidioksidin tuotanto, ferrosulfaatin ja väkevöintisakan käsittely, lisäenergian hankinta sekä yhteisinä osa-alueina mm. erilaiset läjitysalueet, heptaferon puskurivarasto, raakaveden hankinta sekä liikennejärjestelyt. Laaja hankekokonaisuus on ohjelmassa esitetty tiivistetyn kaavion avulla ja siitä saa selkeän käsityksen hankkeesta ja sen liittymisestä muihin hankkeisiin ja järjestelyihin.

Hankkeen sijainti kartalla, sen vaatima tilantarve sekä muut osakohteet on kuvattu niukasti, mutta riittävästi. Ohjelmassa esitetään selvitettäväksi hankkeen elinkaaresta sekä rakentamisaikaiset vaikutukset että toiminnan aikaiset ympäristövaikutukset. Tuotanto-toiminnan ja kaatopaikan lopettamisen sekä rakenteiden purkamisen ympäristövaikutuksia ei ole esitetty selvitettäväksi. Toiminnot sijoittuvat sellaisille alueille, että toiminta jossain muodossa tulee jatkumaan toistaiseksi eikä toiminnan lopettaminen tai rakenteiden purkaminen ole todennäköistä. Kaatopaikkojen maisemointi ja tarkkailu sen sijaan ovat jo osittain käynnissä.

Nykytilan kuvauksessa ei ole käsitelty teollisuus- ja kaatopaikka-alueiden ympäristön asutusta, ihmisten elinolosuhteita ja elinympäristöä. Nykytilan kartoitus on tarpeen, että voidaan määritellä ja rajata hankkeen sekä terveydelliset että sosiaaliset vaikutukset. Vaikutusten rajausta on esitetty suurpiirteisesti yksilöimättä eri vaikutusten oletettua vaikutusaluetta.

Hankkeesta on esitetty arvio selvitysten ja arviointiselostuksen valmistumisesta, mutta suunnittelu- ja toteutusaikataulusta todetaan vain, että investointipäätökset tehdään myöhemmin.

Ohjelmassa on esitetty, että Kemira Pigments Oy:llä on kaikki tarvittavat viranomaispäätökset ja luvat, joista merkittävimmät ovat titaanidioksiditehtaan jätevesilupa, ilmansuojelupäätös, tehdaskokonaisuuden jätelupa sekä Kipsikorven kaatopaikan ympäristölupa. Arvioinnin yhteydessä tullaan selvittämään kaikki osakohteiden vaatimat uudet luvat ja kaavojen muutostarpeet. Nämä tulee esittää arviointiselostuksessa.

Vaihtoehtojen käsittely

Hankkeesta on esitetty neljä vaihtoehtoa, joista yksi on nykytilanteen mukainen nollavaihtoehto. Kaikki vaihtoehdot ovat toteuttamiskelpoisia ja todellisia vaihtoehtoja

ympäristövaikutusten arviointimenettelyn kannalta. Vaihtoehtoja on riittävästi ja ne on kuvattu selkeästi.

Vaihtoehtojen vertailussa käytetään erittelevää menetelmää. Vertailussa tarkastellaan myös eri osakohteiden vaiheittaista toteuttamista. Tämä tarkastelutapa on erittäin suotavaa, koska vaiheittainen toteuttaminen saattaa tulla kysymykseen ja siitä voi aiheutua väliaikaisia, haitallisia ympäristövaikutuksia.

Vaikutukset ja niiden selvittäminen

Ohjelmassa ei ole nostettu esiin eri vaihtoehtojen merkittäviä ympäristövaikutuksia, vaan tässä hankkeessa on alustavan merkittävyysarvioinnin perusteella esitetty arvioitavaksi erityisesti päästöjen vaikutukset ilmaan, päästöjen vaikutukset Natura-alueisiin, tehdas-melun ja liikenteen aiheuttaman melun vaikutukset, maisema- ja maankäyttövaikutukset sekä sosiaaliset vaikutukset kaikissa vaihtoehtoissa tasa-vertaisina.

Vaikutukset esitetään arvioitavaksi erikseen tehdasalueen ja Kellahden teollisuusjätteen kaatopaikka-alueen osalta sekä toisaalta rakentamisen että toiminta-ajan osalta. Ohjelmassa on tuotu hyvin esiin se seikka, että keskeistä on kaikkien tehdasalueella ja kaatopaikka-alueella olevien toimintojen yhteisvaikutuksen arvioiminen kokonaisuutena. Kokonaisuuteen kuuluu myös lisäenergian tuottamisen ympäristövaikutukset olipa poltolaite Kemiran oma tai ulkopuolisen tuottajan omistuksessa.

Arviointiohjelman lähtötiedot vaikutusalueen ihmisten elinolosuhteista ja elinympäristöstä ovat niukat, joten sosiaalisten ja ihmisten terveyteen kohdistuvien vaikutusten tunnistaminen sekä vaikutusten kohdentaminen on ohjelman perusteella vaikeaa. Sosiaalisten vaikutusten arviointimenetelmät ovat kyllä riittävät, mutta menetelmien käyttäminen edellyttää asiantuntijan tulkintaa. Terveysvaikutusten kannalta on oleellista selvittää tarkasteltavien vaihtoehtojen vaikutukset vaikutusalueella asuvien ihmisten terveydellisiin oloihin.

Tehdyt selvitykset on luetteloitu liitteessä ja lisäselvitykset esitetty eri vaikutusten yhteydessä ja kohdennettu oikein merkittäviin vaikutuksiin.

Arvioinnissa käytettävät menetelmät on kuvattu pääosin riittävästi.

Vaikutusalueiden rajaukset on arviointiohjelmassa esitetty hyvin niukasti yksilöimättä eri vaikutusten oletettua vaikutusaluetta. Ohjelman perusteella ei voi päätellä sitä, onko rajausta riittävä.

Ympäristövaikutusten arvioinnin epävarmuustekijät ja oletukset täsmentyvät arvioinnin edetessä ja ne tullaan esittämään selostuksessa. Arvioinnin kuluessa esiin nousevien haitallisten ympäristövaikutusten vähentämiskeinoja esitetään samoin arviointiselostuksessa.

Osallistuminen

Arviointimenettelyssä on keskeistä osallistuminen ja sen avulla saatavan palautteen huomioon ottaminen sekä hankkeen ympäristövaikutusten riittävä selvittäminen.

Vuorovaikutukseen ja tiedottamiseen on kiinnitetty hankkeen yhteydessä erityistä huomiota. Hankkeesta on tiedotettu riittävästi ja pyydetty sekä yleisötilaisuuksissa

että tehdaskäynnin yhteydessä kansalaisten mielipiteitä valmiilla lomakkeilla ja ryhmähaastatteluilla.

Lausunnot ja mielipiteet muodostavat tärkeän lisäaineiston ja arviointia jatkettaessa on syytä vastata niissä esitettyihin kysymyksiin ja huoliin sekä mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon niissä esitetyt seikat.

Raportointi

Arviointiohjelma on selkeä ja helppolukuinen. Siinä on riittävästi selvitetty vaikeita käsitteitä ja teollisuusprosesseja. Hankkeiden sijaintia osoittava kartta on liian yleispiirteinen eikä siitä käy ilmi toimintojen lähiympäristöt ja niiden häiriintyvät kohteet.

Hankkeesta on laadittu erillinen tiivistelmä, joka antaa selkeän kuvan hankkeesta, ympäristövaikutusten arviointimenettelystä ja aikataulusta.

Osallistumisen helpottamiseksi tulee arviointiselostuksessa kiinnittää edelleen huomiota selkeään ja havainnolliseen esitystapaan niin, että hankkeen aiheuttamat todelliset vaikutukset hahmottuvat kaikille kansalaisille.

Yhteenveto ja ohjeet jatkotyöhön

Arviointiohjelmassa on esitetty riittävästi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun asetuksen 11 §:n mukaiset asiat. Ohjelma kattaa pääosin lausunnoissa ja mielipiteissä esitettyjä asioita, mutta ympäristökeskus edellyttää, että arviointityössä otetaan huomioon jäljempänä esitetyt täsmennykset.

Arviointiselostuksesta tulee ilmetä eri vaihtoehtojen osalta lisäenergiatarve, eri vaihtoehtojen vaikutukset ilma- ja melupäästöihin sekä eri vaihtoehtojen aiheuttamat jäte- ja tuhkamäärät sekä niiden koostumus.

Selostuksessa tulee myös esittää arvio uusien prosessijätteiden ja tuhkien vaikutukset kaatopaikoille ja mahdollisesti alapuoliseen vesistöön. Kipsikorven ympäristövaikutusten arviointia on täydennettävä tämän menettelyn yhteydessä siltä osin kuin sinne läjitetään uusia jätejakeita, mutta selostuksessa on esitettävä kaikki vaikutukset.

Uusista läjitysalueista ja vanhojen laajennuksista tulee esittää kartat ja profiilikuvat sekä läjitysarat ja -tilavuudet.

Vesistövaikutuksia arvioitaessa tulee selvittää myös makean veden altaan mahdollisen laajentamisen ympäristövaikutukset.

Arviointiselostuksessa tulee esittää eri toteutusvaihtoehtojen aiheuttamat muutokset liikennemäärissä ja selvittää mahdollisuudet siirtää Tahkoluodon satamaan suuntautuvat kuljetukset rautateitse tapahtuvaksi.

Vaikutusalueet erityisesti välittömien vaikutusten osalta tulee arviointiselostuksessa esittää kullekin vaikutukselle erikseen ja rajata niin, että vaikutusalueen riittävyyttä voidaan arvioida.

Arviointiselostuksessa tulee esittää käytetyt arviointimenetelmät ja niihin liittyvät oletukset ja epävarmuustekijät kunkin tarkasteltavan vaikutustekijän osalta sekä se, miltä osin tarkastelu on perustunut kirjallisuuteen, tutkimuksiin, maastoinventointeihin, haastatteluihin tms.

Lähdeluetteloa sivulla 38 tulee täydentää Kulttuurimaisema-alue työryhmän mietinnöllä ja Rakennettu kulttuuriympäristö- julkaisulla. Selostukseen on korjattava sivulla 21 YVA-laki (468/1994, muutos 267/1999), sivulla 22 keskimäinen laatikon viimeinen sana on arviointiselostuksesta ja sivulta 28 on poistettava kohdasta 8.7 viimeinen kappale.

Edellä esitetyin täsmennyksin ja lisäyksin arviointiohjelma kattaa keskeiset YVA-menettelyssä selvitettävät sekä lausunnoissa esille tulleet asiat. Esitettyjen selvitysten hankkiminen on hankkeesta vastaavan tehtävä. Tarkennetut tiedot tulee esittää arviointiselostuksessa. Yhteysviranomaisen antaa tarvittaessa tarkempia ohjeita lisäselvitysten laatimiseksi. Tarpeen mukaan tulee pitää yhteyttä YVA-menettelyssä mukana oleviin asiantuntijaviranomaisiin.

LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄOLO

Alkuperäiset lausunnot ja mielipiteet säilytetään Lounais-Suomen ympäristökeskuksen arkistossa. Yhteysviranomaisen lausunto lähetetään tiedoksi lausunnonantajille ja mielipiteen esittäjille.

Yhteysviranomaisen lausunto on nähtävänä 29.12.2003 alkaen ympäristöhallinnon www-sivuilla osoitteessa <http://www.ymparisto.fi/poltavo/yva/arkisto/los/yva.htm> ja virka-aikana yhden kuukauden ajan seuraavissa paikoissa:

Porin kaupunginkanslia, kirjaamo, Hallituskatu 12, Pori
 Porin kaupunginkirjasto, Gallen-Kallelankatu 12, Pori
 Porin kaupungin ympäristötoimi, Pohjoispuisto 7, Pori

Ympäristökeskuksen johtajan sijainen
 yli-insinööri

Outi Engström

Ylitarkastaja

Elvi Hakila

LIITTEET

1. Luettelo lausunnonantajista
2. Luettelo ympäristökeskuksen ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn osallistuvista ryhmistä ja vastuuhenkilöistä
3. Suoritemaksun määräytyminen ja sitä koskeva oikaisuvaatimusosoitus

Suoritemaksu 3 400 €

Jakelu Kemira Pigments Oy suoritemaksua vastaan

Tiedoksi

Alueelliset ympäristökeskukset
Lounais-Suomen metsäkeskus
Länsi- Suomen ympäristölupavirasto
Suomen ympäristökeskus
Ympäristökeskus/ryhmät
Ympäristöministeriö

Luettelo lausunnonantajista ja mielipiteen esittäjistä**LAUSUNNOT**

Porin kaupunki

Länsi-Suomen lääninhallitus sosiaali- ja terveystoimisto

Museovirasto

Satakunnan luonnonsuojelupiiri

Satakunnan Museo

Satakunnan työvoima- ja elinkeinokeskus

Satakuntaliitto

Turun tiepiiri

Turvatekniikan keskus

MIELIPITEET

Heinola Kimmo ja Jaana

Kellahden Alakylän kylätoimikunta

Saarto Pekka

YVA-ASIOIDEN KÄSITTELY LOUNAIS-SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUKSESSA

Yhteyshenkilö ylitarkastaja Elvi Hakila
YVA-asioiden koordinoiva valmistelu ja esittely

LAUSUNTOJEN VALMISTELUUN OSALLISTUVAT SEURAAVAT OSASTOT JA RYHMÄT:**YMPÄRISTÖLUPAOSASTO**

Teollisuus ja yhdyskunnat - osastopäällikkö, ryhmän vastaava ympäristölupapäällikkö Marja-Terttu Parsama
 Teollisuuden, energiantuotannon ja yhdyskuntien ympäristöluvut, näitä koskevat lausunnot sekä tarkkailuohjelmat, pilaantuneiden maa-alueiden kunnostamista koskevat päätös- ja lausuntoasiat, ympäristölupapäätösten ja ympäristönsuojelulainsäädännön valvonta.

Kalankasvatus ja karjatalous - ryhmän vastaava vanhempi insinööri Heikki Elomaa
 Kalankasvatusta ja turvetuotantoa koskevat lausunnot, kalankasvatuksen tarkkailuohjelmat, karjasuojien ympäristöluvut, ympäristölupapäätösten ja ympäristönsuojelulainsäädännön valvonta, katselmustoiminnan koordinointi sekä ojitustoimitukset.

ALUEIDENKÄYTÖN OSASTO

Maankäyttö - osastopäällikkö, ryhmän vastaava yli-insinööri Outi Engström
 Alueiden käytön suunnittelun ohjaaminen ja edistäminen, rakentamisen poikkeusluvut, rakentamisen ohjaus, alueidenkäytön ja rakennetun ympäristön tilan ja kehityksen seuranta ja ohjaus, rakennetun ympäristön suojeleminen, ympäristönsuojelunrahoitus rakennussuojelun ja kulttuurimaiseman osalta kulttuuriympäristön hoidon edistäminen, muinaismuistoasiat, kiinteistöjen hankinnan lupa- asiat, tieasiat ja ulkomainonta

Luonnonsuojelu - ryhmän vastaava ylitarkastaja Seppo Kotiranta
 Luonnonsuojelu ja luonnon monimuotoisuus, maanhankinta luonnonsuojelutarkoituksiin, suojelualueiden perustaminen, merkintä ja hoito, lajien ja luontotyyppien suojeleminen ja hoito, maisemansuojelu, ulkoilu ja virkistys sekä vene- ja maastoliikenneasiat sekä luonnonsuojelun rahoitus

YMPÄRISTÖTEKNIIKAN OSASTO

Vesistöt – ryhmän vastaava vanhempi insinööri Olli Madekivi
 Vesistöjen tilan ja käyttökelpoisuuden parantaminen, vesistörakentamista koskevat lausunnot, vesistövelvoitetarkkailun seuranta ja kehittäminen, hydrologinen havainnointi, tulvasuojelun suunnittelu ja seuranta, peruskuivatuksen suunnittelu ja ohjaus, yleisten vesialueiden valvonta, ympäristönsuojelun rahoitus vesien kunnostamisen osalta, vesistöhankkeiden luvanhaltijan tehtävät

Maaseutu - ryhmän vastaava limnologi Pirkko Valpasvuo- Jaatinen
 Maa-, metsä- ja karjatalouden ympäristönsuojelu, turvetuotannon ympäristönsuojelu, turkistarhaus, ympäristönsuojelun rahoitus maa- ja metsätalouden osalta

Yhdyskuntatekniikka – ryhmän vastaava vesihuoltoinsinööri Jyrki Lammila
 Ympäristönsuojelun yleinen edistäminen, yhdyskuntien ja teollisuuden vedenhankinnan ja viemäroinnin suunnittelu ja edistäminen, pohjavesien suojelunseuranta ja suunnittelu, saastuneiden maiden kunnostuksen edistäminen, maa-ainesten ottamista koskevat lausunnot ja lupaseuranta, jätehuollon yleissuunnittelu ja edistämien, valtion jätehuoltotöiden ja vesihuoltotöiden suunnittelu, ympäristönsuojelun rahoitus kehittämis- ja kokeiluhankkeiden osalta sekä vesihuoltoavustukset, kalankasvatuksen valtakunnallinen kehittäminen

ERILLISET RYHMÄT

Ympäristötutkimus - ryhmän vastaava tutkimuspäällikkö Pasi Laihonen
 Ympäristömuutosten ja niiden syiden tutkimus, ympäristön tilan seuranta; seurantaohjelmien suunnittelu, aineiston hankinnan ohjaus ja raportointi, tutkimus- ja kehittämisryhmän toiminta, korkeakouluysteistyö

LIITE 3**MAKSUN MÄÄRÄYTYMINEN JA MAKSUA KOSKEVA MUUTOKSENHAKU**

Maksu määräytyy ympäristöministeriön asetuksessa (1415/2001) alueellisen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista olevan maksutaulukon mukaisesti.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia oikaisua maksun määränneeltä viranomaiselta kuuden kuukauden kuluessa maksunmääräämisestä.